

Asia: VN/17391/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Kansaneläkelaitoksen tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Pankki- ja tilitietoihin liittyvä lausuntopalaute:

Huomioiden hallintolakiin perustuva viranomaisen selvitysvelvollisuus ja asian ratkaisutehtävä, hyvinvointialue pitää tärkeänä, että Kansaneläkelaitoksella on mahdollisuus saada riittävät ja tarpeelliset tiedot asian ratkaisemiseksi. Kuitenkin erityistä huomiota tulisi kiinnittää yksityisyyden suojaan.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan Kansaneläkelaitokselle oikeutta tehdä tilitietoja koskevia kyselyjä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään. Esitysluonnoksen mukaan Kansaneläke-laitoksen tekemät rahalaitostiedustelut tehtäisiin sähköpostin sijaan yksilöidyillä pyynnöillä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta. Henkilötietojen suojan näkökulmasta ja rekisteröidyn oikeuksien kannalta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä merkitsisi huomattavasti valvotumpaa ja tietoturvallisempaa järjestelmää nykytilaan verrattuna.

Esitysluonnoksen mukaan tilitapahtumatiedot voivat sisältää arkaluonteisia tietoja, minkä vuoksi toimeentulotukiasioissa näihin pääsyyn sisältyisi ylimääräisenä ennakollisena kontrollina etuuden hakijan kiello-oikeus. Esitysluonnos ei laajentaisi tilitapahtumatietojen käsittelyä Kansaneläkelaitoksessa, vaan parantaisi niiden tietoturvaa. Esitysluonnoksen mukaan hakija valitsisi tilitapahtumatietojen toimittamisen tavan jokaisen hakemuksen sekä mahdollisen päätöksen korjaamista koskevan tilanteen ja takaisinperinnän yhteydessä. Esitysluonnoksessa todetaan, että Kansaneläkelaitoksen tulisi informoida ja ohjeistaa hakijaa hakemisen yhteydessä eri vaihtoehtoista sekä myös niiden seurauksista. Kielto-oikeudesta informoiminen tulisi lisätä toimeentulotukilakiin. Toisaalta hyvinvointialue tuo esille, että perustoimeentulotuen käsittelyssä tarvitaan riittävät tilitapahtumatiedot viimesijaisen etuuden, toimeentulotuen ratkaisemiseksi.

Matkakorvauksiin (Kela-taksit) liittyvä lausuntopalaute:

-

Toimeentulotuessa huomioitavia laskuja koskevaan Kansaneläkelaitoksen tiedonsaantioikeuteen liittyvä lausuntopalaute:

-

Toimeentulotuen hakijan tietojenanto- ja ilmoitusvelvollisuuteen liittyvä lausuntopalaute:

-

Lääkärinlausuntoja- ja todistuksia koskevan tiedonsaantioikeuden tarkentamiseen liittyvä lausuntopalaute:

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että Kansaneläkelaitoksen tulisi saada etuushakemuksen liitteeksi tarkoitetut lääkärinlausunnot Kanta-kysely- ja välityspalvelun kautta. Esitysluonnoksen mukaan Kanta tehostaa tiedonvaihtoa terveydenhuollon ja viranomaisten välillä ja tietojen välittäminen Kannan avulla on tietoturvallista ja nopeaa. Välitys edellyttää, että viranomaisella on lakiin perustuva oikeus saada tiedot käyttöönsä. Esitysluonnoksessa todetaan, että tällä hetkellä lääkärinlausunnot tulevat Kansaneläkelaitokselle montaa erilaista toimituskanavaa pitkin. Esitysluonnoksessa todetaan, että mikäli työnantajien ei tarvitsisi lähettää lääkärintodistuksia enää Kansaneläkelaitokselle, syntyisi tästä Kansaneläkelaitoksen arvioiden mukaan työnantajille kokonaisuudessaan yhteensä yli miljoonan euron säästöt. Lisäksi työnantajan rooli työntekijän etuusasiassa selkeytyisi, kun työnantaja toimittaisi Kansaneläkelaitokselle vain etuushakemuksen. Työnantajille tulisi esitysluonnoksen mukaan taloudellista säästöä myös siitä, että työterveyshuollon palvelujen tuottajat eivät enää veloittaisi työnantajilta maksuja todistusten välittämisestä Kansaneläkelaitokselle. Hyvinvointialue edustaa isoa työntantajaa ja puoltaa ehdotusta siitä, että Kansaneläkelaitos saisi etuushakemuksen liitteeksi tarkoitetut lääkärinlausunnot suoraan Kanta-kysely- ja välityspalvelun kautta. Hyvinvointialueella säästyisi esihenkilöiltä työaikaa, koska jatkossa Kela saisi tiedon itse.

Muihin toteuttamisvaihtoehtoihin liittyvä lausuntopalaute:

-

Vaikutusten arviointiin liittyvä lausuntopalaute:

-

Muu lausuntopalaute:

Hyvinvointialue pitää hallituksen esitysluonnoksen tavoitteita kannatettavina. Esityksellä tavoitellaan sosiaaliturvaetuuksien virheellisten maksujen ja väärinkäytösten vähentämistä sekä hallinnollisen taakan vähentämistä, asioinnin sujuvoittamista sekä julkisen talouden säästöjä. Esitysluonnoksella edistettäisiin myös henkilötietojen sähköistä ja turvallista käsittelyä. Muutoksessa pitää kuitenkin huomioida henkilötietojen sujuva käsittely huomioiden tietosuoja ja henkilötietojen turvallinen käsittely, mutta toisaalta myös mahdollisuus saada riittävä tietoperusta sosiaaliturvan, kuten viimesijaisen etuuden, toimeentulotuen ratkaisemiseksi.

Mäkiranta Tero
Satakunnan hyvinvointialue

Valo Aija
Satakunnan hyvinvointialue